

68

INFO / 23 JÚN 2022

NIMI SA POLE MENÍ
NA OLTÁR,
NA KTOROM ŽIARIA
AKO RADY SVIEC.

#2

RENÁTA JURČOVÁ: SO SPOLOČNOSŤOU SA TRANSFORMUJE AJ HVIEZDOSLAVOV KUBÍN

Text Dominika Moravčíková

Foto Michal Lašut

Renáta Jurčová je odborná garantka Hviezdoslavovho Kubína a autorka publikácie Metodické listy: Od slova k prednesu, ktorú nájdete aj na Kubíne. Povedala nám pár slov o tradícii a súčasnosti Hviezdoslavovho Kubína.

V čom na Kubíne vidíš najsilnejšiu tradíciu, ktorá by mala pretrvať, a v akých podobách vidíš jeho budúcnosť?

Tradíciou Hviezdoslavovho Kubína je fakt, že sa koná už po 68. raz na rovnakom mieste a s rovnakým organizátorom. Sila tradície spočíva aj v tom, že ľudia majú stále záujem o prednes. A najhlavnejšie z toho všetkého je to, že stále existuje potreba vyjadrovať sa cez umělecký text, že ľudia stále majú chut' zdieľať svoje myšlienky a pocity, a zároveň čítajú. V tomto je veľká hodnota Hviezdoslavovho Kubína. A tá, dúfam, pretrvá. Zároveň dúfam, že sa táto hodnota bude transformovať presne tak, ako sa transformuje slovenská spoločnosť.

S akými očakávaniami prichádzaš na Kubín tento rok?

Chcem veriť, že si účastníci i diváci Hviezdoslavovho Kubína odnesú bohaté umělecké, ale i ľudské skúsenosti, a že sa budú môcť vzájomným zdieľaním obohatovať. A veľmi dúfam, že všetko zaklapne tak, ako má. Nech máme na čo v dobrom spomínať.

Koho očami by si sa chcela pozrieť na svet?

Sú dni, keď sa na svet dívam haugovskými očami, niekedy zase popovskými a niekedy očami ktoréhokolvek japonského haiku. No najradšej sa dívam tými jurčovskými.

Verím, že pohľad niekoho iného, pokiaľ ho ten druhý či druhá dokáže vykomunikovať, dokáže otvárať otázky, zdieľať odlišné skúsenosti, jednoducho mnohými spôsobmi obohatiť.

ROZHOVOR S RENÁTOU JURČOVOU

Aj keď redakcia v utorok a stredu prichádzala na Kubín postupne, veľmi rýchlo sa zmenila na jeden tvorivo-exekutívny organizmus, ponorený v laboratórnej práci vo svojom podschodovom oldschoollovom office, prípadne rozlezený po hlavnom aj sprievodnom programe festivalu naprieč Kubínom.

PAVLA NÁTHERA pohltila atmosféra Kubína hned od skôroho stredňajšieho rána, pretože už z Bratislavky vyrazil v pravej kubínskej posádke – dvaja porotcovia a dvaja členovia redakcie! A k tomu obrovské množstvo zážitkov a spomienok na minulé ročníky... Hned od rána teda cítil to, čo ho na Kubíne vždy prítahuje – ľudia, s ktorými sa vidí raz ročne, ale aj tak sa mu počas Kubína zdá, ako keby sa stretávali každý deň a spoločná vrava neutícha. JARKO BROZ, redaktorská stálica a svojho času aj súťažiaci Kubína, si už ani nespomína, kedy naposledy cestoval na Kubín autobusom. O to milšie ho prekvapilo, že jeho spolusediaci, prešedivý pán a pravdepodobne rovesník, si pamäta kubínske ročníky ešte z deväťdesiatych rokov. Na týchto ročníkoch zvykol účinkovať aj Jarko spolu s Divadlom Ka. Pán si sice na Jarka nepamäta (prešiel odvtedy výraznými dizajnovými zmenami), ale keďmu niekdajší divadelník pripomenal vtedy mimoriadne úspešnú, jeho vlastnú, po česky napísanú báseň (Skočila panenka z věže / ačkoli vypadala svěže...), pousmial sa. DUŠAN JABLONSKÝ docestoval na Kubín po dvojročnej pauze s jemným napäťom z otázky, ako sa dokáže znova adaptovať na redakčnú prácu. Z autorádia mu burácal Arakain a cesta prebehla vcelku v pohode, až na jedného šoférskeho truhlíka, ktorý agresívne predbiehal a nútíl ostatných prudko dupnúť na brzdu. O pár chvíľ už ale vstupoval do vestíbulu a stretal usmiate známe tváre jednu za druhou. A vtedy už vedel, že to zase bude výborné, a že s adaptovaním si starosti robiť nemusí. DOMINIKA MORAVČÍKOVÁ, na Kubíne prvýkrát, už v utorok večer dostala dávku živelnej lektorky Emý Zámečníkovej v reštaurácii Penziónu Marína a v stredu na dámskych toaletách kultúrneho strediska obchádzala nemenej živelnú skupinu dievčat pripravujúcich sa na vystúpenie, v kostýnoch a s množstvom neidentifikateľného skrášľovacieho ústrojenstva, kuchtiacich seba-zdobenie „ako Cardi B.“ Referencia na rapperku z newyorského Bronxu u tak malinkých dievčat ju zaujala, rovnako ako rodina pred strediskom hľadajúca najlepšiu zmrzlinu v meste, či chlapček trénujúci prednes pred zadným vchodom strediska. More očí, slov, hlasov, ich odtieňov a gest. Začiatok leta a festivalu, a ešte toľko toho pred nami...

MORE očí MORE očí MORE očí MORE očí MORE očí

NAPÄTIE, ATMOSFÉRA, BLÍZKOSŤ

Text Dušan Jablonský
Foto Archív SOS, BB

Máme snáď už za sebou veľmi náročné obdobie kovidovej pandémie, kedy sa mnohé ľudské aktivity nútené premenstnili do virtuálneho prostredia. Neobišlo to ani školské vyučovanie, ani kultúru a umelecký prednes. Nemožnosť priameho kontaktu recitátora s lektورom pri príprave a s divákmi pri prezentácii sa na jeho stave určite výrazne podpísala.

Vnímali a vnímajú to určite aj skúsené lektorky a porotkyne detských kategórií na Hviezdoslavovom Kubíne Eliška Sadíleková, Ingrid Zachorecová a Janka Mikitková. Chceli sme spoznať ich pohľad na stav detského prednesu v postcovidovej dobe.

ELIŠKA SADÍLEKOVÁ

Kedže nie som pedagóg a pracujem s recitátormi len príležitostne na workshopoch, nebola som nútená tvoriť prostredníctvom obrazovky a nemusela som hľadať spôsob, ako postupy, ktoré využívam pri osobnom kontakte, preniesť do online priestoru (úprimne obdivujem všetkých pedagógov, ktorí to zvládli – a nebolo ich málo).

Neviem posúdiť plusy a mínusy tejto prípravy, mám však skúsenosť s hodnotením prednesov v čase, keď sa hlavne okresné kolá súťaže realizovali bud' prostredníctvom online prenosov alebo videonahrávok, ktoré recitátori zaslali organizátorom. Prznám sa, že tento spôsob prezentácie považujem za veľmi nevyhovujúci. Komunikácia prostredníctvom umeleckého textu je založená na emociách, nie na odovzdávaní informácií. Recitátor preto potrebuje bezprostredný kontakt s publikom, len vtedy môže pŕist medzi nimi k interakcii, vtedy môže vzniknúť napätie, atmosféra, jedinečné čaro okamihu. Nič z toho cez obrazovku neprenikne, pretože prejav na kameru má svoje vlastné pravidlá – výrazové aj technické, ktoré recitátori ani drživá väčšina pedagógov neovládajú.

K plusom by som zaradila fakt, že prostredníctvom obrazoviek sa umelecký prednes dostal do povedomia ľudí, ktorí by mu inak nevenovali pozornosť. Pozitívne je tiež to, že deti ani počas dištančného vzdelávania neprestali tvoriť a pripravili si svoje prednesy.

Po skončení obdobia domáceho vyučovania som bola na súťažiach príjemne prekvapená, že si úroveň umeleckého prednesu detí udržala kvalitu z minulých rokov. Dokonca sa mi zdá, že deti sa s ešte väčšou chutou postavili pred publikum a užívali si svoje vystúpenia. Na mnohých výkonoch bolo cítiť, že recitátori zužitkovali svoju skúsenosť, ktorou prešli počas pandémie. Akoby im pomohla lepšie porozumieť a autenticky

precítiť hlbšie vrstvy (kvalitných) literárnych textov.

Počuli sme veľa zrelých prednesov, prostredníctvom ktorých kládli mladí interpreti závažné otázky o svete okolo nás. Zaujímavé boli témy, ktoré priniesla koronakríza. Tieto súce boli v literatúre prítomné aj pred ňou, ale nemali sme dôvod si ich všímať – a zrazu recitátori aj prostredníctvom známych literárnych textov tlmočili nečakané osobné posolstvá. Deti sa vplyvom prežitej skúsenosti veľmi autenticky dotýkali témy odcudzenia, obáv, vzťahov v rodine, empatie aj agresivity.

Myslím, že by sme mali prijať fakt, že nás v budúnosti postretú zmeny, o ktorých dnes nič nevieme, a veriť, že ich zvládneme najlepšie, ako budeme vedieť a zmieriť sa s tým, že je potrebné niečoho sa vziať. Ak by sa opakovala situácia s obmedzeniami pri organizovaní podujatí, tak by som sa prihovárala za to, aby sme kontinuitu v umeleckom prednese udržali, hoci aj prostredníctvom obrazoviek počítača, a tvorbu recitátorov takýmto spôsobom prezentovali. Ale rozhodne by som upustila od súťaženia.

Súhlasím s tým, že by sme sa napríklad v rámci Poradného zboru pre umelecký prednes pri NOC v prípade opakovania podobnej situácie mali spoločne

s organizátormi súťaží na úrovni okresov a krajov stretnúť a premyslieť alternatívny postup.

INGRID ZACHORECOVÁ

V čase kovidu sa moja pedagogická činnosť veľmi oklieštila a prednes, žiaľ, bol odsunutý na druhú koľaj. Problém nebol v tom, že by som si nevedela predstaviť prípravu prednesu aj cez monitor (ked' už sa inak nedalo). Problém bol v tom, že recitátori boli veľmi vyťažení svojimi úlohami a dištančným vzdelávaním, a na literatúru a jej umelecké poňatie čas nemali.

Neviem posúdiť túto etapu v prednese z pozície pedagóga. Ako lektorka – porotkyňa to poviem úprimne – nepáčil sa mi prednes cez monitor, áno chápem, že aj takéto riešenie je riešenie lepšie ako nič. Bolo to ako – prepáčte za ten výraz – ako lízať zmrzlinu cez sklo.

Súčasný stav detského prednesu je určite smutnejší. Táto doba poznačila všetko, akoby sme sa vrátili o niekoľko rokov dozadu, zostali sme zakliesnení niekde medzi naším vnútrom, našou osamotenosťou, obavou z toho, čo bude ďalej a vonkajším svetom, spoločenským vedomím.

Toto pocitujem aj v prednese – opatrnosť, ostýchavosť, menej nápadité dramaturgie a výkony (čest výnimkám, teším sa na ich výkony v Dolnom Kubíne). Pomaly sa vraciame k životu pred kovidom, ale sme opatrnejší a určite múdrejší o nový rozmer.

Dôležité je nikdy sa nevzdávať, ísť ďalej, hľadať riešenia. A myslím si, že literatúra nám práve v tomto období mohla otvárať oči, vnímanie ako také a azda aj čakry myslenia. V mnohých dielach sme mohli nájsť zaujímavé návody na zvládanie neštandardného života, ako aj mnohé paralely s dobou.

Ak by sa situácia mala opakovať, je dôležité sa technicky dobre pripraviť, aby sme aj v zložitých časoch s prednesom počítali. Myslím tým, že pandému nezastavíte, proti prírode sa nedá postaviť, tak sa aspoň lepšie pripravme technicky.

JANA MIKITKOVÁ

Pomerne skoro od začiatku pandémie sme v našej základnej umeleckej škole prešli v plnom rozsahu na online vyučovanie, takže som pripravovala recitátorov aj cez monitor. Po prvotnom organizačnom a technickom zabehnutí a zladení sa sme so žiakmi zažívali koncentrovanú prácu na prednese aj v online priestore. Cesta k umeleckému prednesu cez obrazovku bola, samozrejme, v niečom iná. Myslím, že analýzu textu, jeho výstavbu a prácu s umeleckými prostriedkami to zásadne neovplyvnilo, resp. bolo možné sa prispôsobiť. Naopak, úplne nám chýbal priestorový odstup pedagóga – diváka od recitátora. Náročné a ťažko uchopiteľné pre mňa bolo aj odvnímať cez monitor všetky nuansy a celkové vyznenie výpovede „hotového umeleckého prednesu“, ktorá sa rodí tu a teraz, ale vy jej silu vnímate akoby cez stenu – bolo to blízko, a predsa tak ďaleko. Za výzvu pre recitátora v online priestore preto považujem prenos sily emócie a výpovede na diváka. V mnohých prípadoch sa to však zázračne podarilo, čo sme mohli zažiť na viacerých online večeroch prednesov. Dokonca aj česko-slovenských. Pretože na druhej strane, cez internet je to všade bližšie.

Určite to prinieslo aj plusy. Ked' ste hodený do vody, musíte sa naučiť plávať, a to vám už ostane. Online tvorba nám otvorila a ponúkla ďalšie možnosti práce na umeleckom prednese. Mohli sme preniknúť k téme z rôznych uhlov pohľadu napríklad vďaka rôznym podporným materiálom, ktoré sme dovtedy bežne nevyužívali. Odrazu sme si so žiakmi, prirodzene, zdieľali cez obrazovku nielen text, ale aj umelecké obrazy, pútavé fotografie, hudobné skladby či ukážky kostýmov. Tieto podnete dostupné na internete často obohatili analýzu textu, stali sa inšpiráciou k jeho interpretácii, alebo dôležitým detailom vo finálnej podobe prednesu. Dnes to aplikujeme častejšie aj pri offline práci na prednese, a to je plusom a prínosom plávania vo vodách online formy vyučovania. Nepochybne bolo plusom aj to, že

väčšina recitátorov mala dokonca ešte väčšiu chuť a potrebu stretnúť sa a uvažovať nad textom online, pretože sociálnych kontaktov a možností bolo v tom čase žalostne málo. Verím, že aj umelecký prednes sa stal jedným z ostrovov, ktoré pomáhalo detom a mladým vyrovnáť sa s novou nečakanou pandémiou a jej dôsledkami.

Stav prednesu po obdobiah domáceho vyučovania je teraz ešte ľahšie vyhodnotiť. Vlaňajšia celoštátnej prehliadka detského umeleckého prednesu ukázala, že potreba vyjadrenia sa dieťaťa a mladého človeka cez umelecký prednes je stále živá, flexibilná a dokáže sa adaptovať aj na formu domáceho online vyučovania. Zároveň odhalila rezervy vo výbere kvalitnejšej dramaturgie textov. Takže povedať, či to ovplyvnili aj lockdowny, kedy bolo nemožné ísi do knižnice či kníhkupectva, ale paradoxne, bolo možné kúpiť si knihu cez internet. Tešíme sa na zážitky a výpovede, ktoré nám prinesú recitátori v Kubíne tento rok. Aj to nám prezradí veľa o stave prednesu po domácom vyučovaní.

Aktuálne vnímam, že mnohí recitátori naplno užívajú možnosť živého kontaktu s divákom a všetky dostupné možnosti, kde môžu pretlmočiť osobne publiku posolstvo svojho textu. Možno nastala väčšia chuť verejne vystupovať. Zároveň je tá chuť krehká a tu mám dilemu. Je potrebné ustrážiť moment zázraku zrodu umeleckého prednesu a výpovede na ojedinelé chvíle, aby chuť nevyprchala a ostala nadálej vzácna? Alebo má byť prednes bežne dostupný každodenne, nech sú naše všedné dni pestrejšie? Prednes z reproduktora v Tescu pri vyberaní čerstvého pečiva, prednes na autobusovej zastávke cestou do práce, či v obľúbenej kaviarni... čo si myslíte vy? Podľa mňa prednes prežije akékolvek časy, pokial' žije v nás.

Text a foto Palo Náther

PRVIESENKY

Vyšnokubínske prviesenky sa už po 16. krát konali ako sprievodný program počas Hviezdoslavovho Kubína. Ide o podujatie, ktoré sa uskutočňuje vo Vyšnom Kubíne, čiže nie je v hľadáčku súťažiacich a účastníkov Kubína, no napriek tomu by sa mali mať trochu na pozore. Tu im totižto rastie nová konkurencia. Ide o súťaž tých najmenších detí, a tým sa myslia naozaj tí najmenší – predškoláci a deti prvého stupňa základných škôl. Počut' 13 recitátorov, ktorí nevedia čítať ani písat', ale vedia už recitovať, je niečo naozaj úchvatné. A aby zveľaďovali svoje zručnosti, dal som im do ruky mikrofón, nech si vyskúšajú, aké je to byť novinárom a vyspevajú sa navzájom medzi sebou.

M: Aké to bolo, keď si sa učila text?

M: Dobré.

M: A plakala si, keď si sa učila? Bolo to ľažké?

M: Áno.

M: Je pre teba ľažké učiť sa v škole?

M: Básičky áno, matematika je najhoršia, o informatike ani nehovorím!

S: Prečo si sa dnes tak obliekla?

Z: Lebo sa mi to páčilo.

S: A prečo si si nedala dnes aj druhú náušničku?

Z: Lebo sa mi roztrhla.

A: Čo si robil v škôlke?

M: Pozeral som si knihu o Slovensku.

SENIORENKY

Po malej covidovej prestávke sa v Oravskom múzeu P. O. Hviezdoslava v príjemnej seniorskej (už som pochopil, prečo som tam bol z redakcie práve ja...) atmosfére udial taký malý dojímavý zázrak. 7. ročník vystúpení oravských recitátorov v zrejom veku, doplnený o uvedenie do života knihy Evy Lofajovej Pod krídlom Serafa. Katarína Ileninová, vedúca literárnovedného oddelenia múzea, privítala asi pol stovky divákov a vyzvala manželov Gruchalákovcov (akordeón a spev) o hudobný vstup. Potom sme si už mohli vypočuť paní Ľubku Chmelíkovú s Hviezdoslavovou Priadkou, pani Vierku Turzovú s vlastnou krátkou a vtipnou poviedkou a napokon pána Vladimíra Albínho s textom o vlastných genealogických výskumoch z viacerých oravských obcí.

Druhú časť podujatia uviedol osobnou spomienkou Pavol Kořuch: „Poznáme sa oddávna. Vedel som, že recituje, pekne spieva, hrá divadlo a na vlastnom tele som zažil ako výborne tancuje. Balet! Na nejakom školení o ZUČ sme mali improvizovať. Zvolili sme si Labutie jazero. Všetko šlo ako po masle. Evička si po turistike nejakým nedopatrením zabudla využiť vibramy. Dramatická hudba, napätie vrcholí, publikum nedýcha, výskok a prásk! Odvtedy chodím v miernom predklone.“

Zo skromnej recepcie som si zobrajal nejakú maličkosť a, odchádzajúc za ľažkou prácou redaktora denníka HK, slúbil som pani Kataríne, že v budúcom ročníku sa do Senioreniek zapojím aj aktívne.

Text a foto Jarko Broz

NAJMLADŠÍ A NAJSTARŠÍ RECITÁTORI

I. KATEGÓRIA PREDNES POÉZIE

Vanda Jechová, Nitra

Jana Bžochová – Wild : bá Snenie Interpretka je vyspelá a skúsená. Predstavila sa výberom z veršov od-krývajúcimi svet dieťaťa v konfrontácii so svetom dospelých. Mali by sme si položiť otázku, či sme schopní pochopiť detský svet, jeho sny a túžby, či máme aj v neskoršom veku ono dieťa v nás. Vieme pochopiť detskú fantáziu? Zámer recitátorky vyšiel len čiastočne, jej výkon bol poznačený zdravotnou indispozíciou, možno prvou nervozitou a výpoved' k poslucháčovi zostala na pol ceste.

Ema Žišková, Liptovský Hrádok Daniel Hevier - Päťka z nudy

Tematikou pokračuje v líni vzdoru dieťaťa, ale tento vzdor bol veľmi pokojný, slušný a tu sa nestrelol osobnostný vklad recitátorky so zámerom autora. Určite potenciál v interpretke je, do budúcnosti určite je nutné rozčleniť text, popracovať na technike prednesu.

Ella Diana Mazárová, Prešov Erik Ondrejčka – Tri dary

Interpretka, ktorá vedela zámerne, veľmi premyslene a citlivu pracovať s publikom, vtiahnuť ho nevtieravo do deju. Vybudovala si atmosféru, citlivu pracovala s dôrazom, postupne a presne dej gradovala, premyslením členením jej veľmi pekne vyšla pointa.

Roman Schutz, Košice Valentín Ševčík – Strach je dobrá vec

Recitátor filozof, tak by sme mohli charakterizovať interpreta, zvolil svoj pohľad a vlastný prístup k Ševčíkovej poetike ľahkosti hry so slovom, obrazom. Recitátor sa pokúsil o vlastnú analýzu seba samého, svojho strachu a jeho rozmery v sebe. Technicky veľmi dobre zvládnuté, s dobre vybudovaným záverom.

Ester Geregová, Púchov Jana Humeníková – Káčer

Interpretka s veľkou energiou, recitátorským potenciáлом, ale nie štastne zvolenou dramaturgiou, kde jej nepomohol sujet, nemohla ukázať celú svoju škálu recitátoškých schopností.

Noemi Štefková, Borský Mikuláš Milan Rúfus – Kytička jahôd

Voňavá kytică jahôd, ktorá je veľmi nežná a jej vôňu cítiť postupne, keď ju zaregistroješ, nevieš odísť od tejto vône. Asi takto symbolicky pôsobila aj recitátorka, s pokorou interpretovala autora, ktorý môže byť pre 1. kategóriu náročný, no ona to ustála. Technicky pekne zvládnuté, pekná práca s pauzou, dôrazom. Posolstvo M. Rúfusa v jej podaní určite rezonovalo v divákovi.

Ema Bahledová, Lučenec Ján Navrátil – O princnej, čo uniesla draka

Drak ako archetyp rozprávok je v Navrátilovej modernej rozprávke skrtený možno neskrotným ženským elementom. Na túto tému je možné nazerat z rozličných uhlov, interpretka však už nezbednosť princeznej neprijímalá, jej pohľad a prístup k interpretácii mal nadhľad a odstupom. Pôsobila na javisku veľmi výrazne, s jasnou a čistou technikou prednesu. Určite sa potrebuje posunúť k iným, filozofickejším textom.

MiKi Šoš, Bratislava Zuzana Martišková – BUSstory

Recitátor si vybral text, v ktorom sa interpretujú chlapčenské sny podobat sa na otca. Recitátor od začiatku pracoval s obrazom presvedčivo, možno trochu monotónne, žiadalo by sa viacej sa pohrať s jednotlivými postavami. Presvedčivo dej vygradoval a v závere mu pekne vyšla pointa textu.

I. KATEGÓRIA PREDNES PRÓZY

Martin Jankovič, Liptovský Hrádok Toňa Revajová – Denis, Denis

Príbeh večného nezbed-

Umelecký detský prednes I. kategórie na 68. ročníku sa niesol v znamení rôznorodých témy, od klasických rozprávok cez moderné autorské až po svet detí a dospelých.

níka, neposedného syna a vnuka priniesol recitátorovi radosť z témy, ktorú bolo cítiť od samého začiatku. Našiel si v predlohe svoju rovinu, ktorú rozvíjal. V budúcnosti možno siahnuť po náročnejšom, umeleckejšom teste.

Leonard Bíró, Nitra René Goscinny, Jean – Jasques Sempé: Bicykel

Veľmi zaujímavá dramaturgia, ktorou sa recitátor zhstil pohľadu na svet dospelých prirodzeným talentom rozprávača, nenásilne, bez zbytočných atakov na poslucháča. Postupne vytvára konflikt, kde mu veľmi pekne vyšli jednotlivé charaktere postáv, pristupuje k nim s nadhľadom. Dej plynne a recitátor doň so všetkým zapadá, je jeho súčasťou. Technicky právna práca s dôrazom, pauzou. Výborný výkon.

Lucia Kollárová, Veľký Krátki Ján Uličiansky – O krásnom strašidle

Recitátorka šibalka, aj tak by sme mohli charakterizovať interpretku, určite sa našla v hravom texte, kde dieťa, napriek zákazom a usmerneniam rodičov, si nedá vziať svoj detský svet fantázie, určite si ani ona nedala zobrať svoj prednes, dobre ho vystavala, pracovala s ľahkosťou, ale na druhej strane s veľkou recitátorskou energiou.

V druhej časti prednesu bola veľmi autentická.

Miriam Bujdošová, Stropkov Katarína Kerekesová – Talentovaná súťaž

Talentovaná recitátorka. Trochu sa však zdalo, že sa tematika textu o tréme a napäťi pred súťažou preniesla aj na recitátorku. Trochu sa strácali v jednotlivých postavách, pásmo rozprávača bolo nejasne interpretované, ale výborne bola zvládnutá atmosféra súťaže. Myslím si, že aj atmosféru prehliadky HK zvládla veľmi dobre a určite sa s ňou budeme stretnať aj vo vyšších kategóriách.

Tomáš Novák, Trnava Angela Nanettiová – Adalbertov denník

Text šitý na mieru interpreta,

ešte aj typológia hlavného hrdinu versus recitátora. Prirodzene prerozprávané, s ľahkosťou a zmyslom pre karikatúru jednotlivých postáv. Zápletky buduje pozvoľna, nenásilne, pekná práca s pauzou, dôrazom. Výborná pointa. Možno povedať, že ho baví baviť sa s divákom, hlavným hrdinom a takto si vytvoriť príjemnú spoločnosť.

Lara Grúsová, Košice Krista Bendová – Košťaľ a pes

Interpretka si vybraťa text klasickej autorky, veľmi dobre rozprávačsky uchopené, jasná výpoved', zámerný postoj, dokáže si získať publikum, komunikuje s ním aj napriek veľkej sále. Trochu v prednese zanikli jednotlivé charaktere postáv, boli málo výrazne členené.

Katarína Felicita Košuthová, Stupava Daniel Hevier – Bz a Bzzzzz

Výborný výber textu, v ktorom sa stretávame s hravostou, iróniou a interpretka toto všetko zvládla s nadhľadom a ľahkosťou. Charaktere postáv presne interpretovala, neprehrávala a výborne si budovala dramatický oblúk. Záver bol bravúrny, veľmi presne vyšla pointa. Určite veľmi talentovaná rozprávačka, so zmyslom pre detail.

Katarína Vašková, Svinná Paulína Prašilová – Kotúľ vzad

Interpretka sa predstavila textom, kde hlavná hrdinka rieši problematiku vlastnej identity a zostáva vo svojom svete nepochopená. Veľmi dobre sa stotožnila s hlavnou hrdinkou, možno by sa dal zvážiť iný interpretáčny prístup k tejto téme, lebo recitátorka je určite talentovaná, schopná technicky zvládať náročnejšie príbehy.

Celkovo možno hodnotiť začiatok HK ako úspešný. Najmladší interpreti nesklamali a sú nádejou do budúcnosti. My im dnes dakujeme! Boli úžasné a – čo je najdôležitejšie – bez nich by sme tu neboli.

Text Ingrid Zachorecová

DELIŤ SA O PRÍBEHY, ZADRŽAŤ SMIECH, AJ SA TROCHU PREDVÁDZAŤ

Text Dušan Jablonský
Foto Michal Lašut

LEONARD BÍRÓ
(NITRA)

Na recitovaní ma najviac baví, že pobavím publikum, keď mám smiešny text. A baví ma aj tréning toho, aby som sa ja sám nezasmial.

MIRIAM BUJDOŠOVÁ
(STROPKOV)

Baví ma, že môžem hovoriť ľuďom rôzne texty a že sa o ne môžem s nimi podeliť.

LUCIA KOLLÁROVÁ
(VEĽKÝ KRTIŠ)

Mne sa na recitovaní najviac páči, že spoznám a naučím sa veľa nových, krásnych príbehov, ktoré sú každý iný. A som rada, keď sa tie príbehy páčia aj publiku.

VANDA JECHOVÁ
(NITRA)

Na recitovaní ma najviac baví, že ten svoj prednes môžem hovoriť vám, ľuďom, a môžem vás tým potešiť. A to je asi všetko.

ROMAN SCHÜTZ
(KOŠICE)

Najviac ma na recitovaní baví, že môžem to, čo viem, odovzdať ostatným ľuďom.

MARTIN JANKOVIČ
(LIPTOVSKÝ HRÁDOK)

Mne sa najviac páči, že sa môžem naučiť viaceru nových textov, že budem môcť počuť veľa nových textov a že sa môžem inšpirovať, keď budem chcieť ísť ďalej.

EMA ŽIŠKOVÁ
(LIPTOVSKÝ HRÁDOK)

Na recitovaní ma baví, že svojim prednesom môžem učiť iných ľudí, napríklad menšie deti, ktoré sa budú chcieť venovať recitovaniu.

ELLA DIANA MAZÁROVÁ
(PREŠOV)

Najviac ma pri prednese baví meniť hlas a dávať ľuďom to, čo chcú, poťešiť ich básničkou a dať im možnosť zobrať si aj nejaké ponaučenie.

Maratón prednesov na 68. Hviezdoslavovom Kubíne odštartovali včera krátko popoludní recitátori I. kategórie. Detváky boli úžasné a myslím, že diváci sa dobre bavili. Po skončení ich vystúpenia sme sa ich teda opýtali, čo ich na recitovaní najviac baví?

ESTER GERECHOVÁ
(PÚCHOV)

Najviac ma baví všetko. Ja veľmi rada recitujem!

NOEMI ŠTEFKOVÁ
(BORSKÝ MIKULÁŠ)

Veľmi ma baví, keď v príbehu rozprávajú postavy a ja to môžem hovoriť ostatným.

KATARÍNA VAŠKOVÁ
(SVINNÁ)

Pri recitácii ma baví hlavne to, že sa ten text musíme naučiť, pretože ja sa strašne rada učím a vlastne mne sa ten text rýchlo dostane do hlavy a som rada, keď na recitačných súťažiach nájdem veľa nových kamarátov.

EMA BAHLEDOVÁ
(LUČENEC)

Na recitovaní ma najviac baví ten pocit, keď som nervózna a šťastná zároveň, že ídem recitovať. Keď sa ten text už naučím, tak ja nemám

problém ho povedať každému.

LARA GRÚSOVÁ (KOŠICE)

Mňa baví na recitácii úplne všetko.

Veľmi, veľmi rada recitujem!

KATARÍNA FELICITA

KOŠUĽHOVÁ (STUPAVA)

Najviac ma na recitovaní baví to, keď stojím na javisku a môžem text prednieť ľuďom. Baví ma, keď sa môžem trochu predvádzat.

MIKI ŠÓŠ (BRATISLAVA)

Mňa na recitácii najviac baví to, keď môžem zabaviť ostatných ľudí.

TOMÁŠ NOVÁK (TRNAVA)

Na recitácii ma baví recitácia samotná s tým, že môžem ľuďom rozprávať príbeh a vziať sa doňho.

PREMIÉRA BANDY

Jarko Broz hovorí s režisérkou
Barborou Juričkovou

VAŠA BANDA PRI ZUŠ FERKA
ŠPÁNIHO, ŽILINA

Čo zmenila pandémia na fungovaní vášho súboru a aký bol (je) návrat k živej divadelnej práci?

Povedala by som, že v nás ešte vo väčšej mieri rozvinula schopnosť improvizovať a prispôsobiť sa nečakaným okolnostiam. Zlomená ruka alebo absentujúci kolega (štyria či piati), mám pocit, že už nás nič nezaskočí.

Z návratu boli spočiatku všetci zaskočení, nikto už neveril, že sa to naozaj stane, ale po takom dlhom "odriekaní" pocítujeme skutočnú radosť zo spoločných chvíľ, rozhovorov a predovšetkým veľkú chut' tvoriť.

Ako vznikala a vznikla dnešná inscenácia?

Vznikala ešte v období pandémie. Vlani v máji sme konečne mohli začať robiť prezenčné. Viaceré decká mali na prednes texty od Júliusa Satinského,

tak sme si povedali, že urobíme pásmo k jeho nedožitým osemesdesiatinám. Dali sme dokopy príbehy z knihy Čučoriedkareň. Jeden z nich sme urobili aj naživo, zvyšné formou videofilmov. Tento rok nás zasa prekvapila pandémia, takže sme nestihli nič pripraviť, preto sme sa vrátili k vlaňajšiemu projektu a prenesli sme ho na javisko a dnes aj na javisko Hviezdoslavovho Kubína. Dnešná inscenácia sa viac-menej vydarila, decká hrali s chutou, tešia sa, že sú konečne na javisku a že sú v Kubíne.

Lepšie entreé ako otvorenie 68. ročníka Hviezdoslavovho Kubína v rézii Marice Šíškovej si ani nemohli malí Žilinčania priať. Prirodzenosť a uvoľnenosť veľmi komunikatívnej a vtipnej dramatickej situácie, ktorú režisérka vytvorila, vycholila slovami: „Decká, počuli ste?! Sme dôležitejší ako títo

dospeláci!“ Nie ďaleko od tohto názoru, práve naopak, veľmi blízko sa pohybuje tvorba Jula Satinského (inak tiež recitátora aj víťaza Hviezdoslavovho Kubína). Vaša banda, ktorá už svojím názvom anticipuje otvorenosť a živé komunikatívne naladenie, sa rozhodla pre jeho dišputu o chlapcoch a dievčatách – „či pardon“ o chlapcoch, chrobákoch a dievčatách – alebo taktiež o prísnych a rozumných čučoriedkach, ktoré sa ale vedia aj zamilovať. Režisérka Barbora Juríčková využila živelnosť a hravý, komický potenciál svojich recitátorov. Energiu kolektívu dynamizovala striedaním chórových výstupov a drobných mizanscén s konkrétnym príbehom a rovnako umne pracovala s rytmom na osi text – zvuk – ticho/pauza. Darilo sa jej prostredníctvom presných významových gest metaforizovať situácie i postavy, vnútorne ich motivovať a logicky vystavať divadelne funkčný tvar.

Mladí divadelníci tvorili nielen v textovej, ale aj v scénografickej rovine. Rôzlosť fialovosti čučoriedok a vrecká, vačky, batôžky chlapcov súzneli s minimalizmom využívaným pri rekvizitách. Objavnou divadelnou rekvizitou bola ručná pumpa na balón, ktorá vo vrcholnom obraze chrabrych rytierov potvrdila nezmerenosť spôsobov a možností práce so scénickým predmetom praktickej povahy. Škoda, že v rovnejkej čistote sa nepodarilo udržať aj hudobnú zložku tejto scénickej miniatúry. Bzukot sprevádzajúci celý divadelný tvar bol niekol'kokrát vyrušujúco nahradený reprodukovanou hudbou; ešte šťastie, že ľahko odmysliteľnou. Záverečná scéna s klaňačkou s vlastným príbehom podčiarkla poctivý prístup ku každej časti a rovine javiskového diela.

Premiéra Vašej bandy na Hviezdoslavovom Kubíne sa vydarila!

Diana Laciaková

NOČNÍ DÝCHA DO VANKÚŠA

Jarko Broz hovorí
s režisérkou Annou Pataky

**SOVÍČATÁ PRI ZŠ A MŠ
M. HELLA, ŠTIAVNICKÉ BANE**

Čo zmenila pandémia na fungovaní vášho súboru a aký bol (je) návrat k živej divadelnej práci?

Mám súbor zložený prevažne z detí (druháci, tretiaci), ktorí si poriadne nepamätajú fungovanie divadelného krúžku v dobe pred koronavírom. Takže (môj) návrat k divadelnej práci bol poznačený len radosťou z toho, že sa hráme a konečne sme spolu. Začíname v podstate na zelenej lúke.

Ako vznikala a vznikla dnešná inscenácia?

Bolo to zaujímavé. Deti malí požiadavku, že všetky chcú byť princezné, ale nechcú byť dobré princezné. Hľadali sme niečo, čo by spĺňalo túto požiadavku, a našli sme Navrátilovu báseň O princeznej, čo uniesla draka, ktorú sme doplnili Bajajom od Michala Černíka a celé sme to spojili Tropickou nocou od Valentína Šefčíka, aby sme to zasadili do snovej

reality. Hrali sme sa s vankúšmi a tak nám to celé vzniklo.

Dnes to šlo celkom fajn na to, že to bol pre nás zvláštny priestor a na to, že hrajú prvý rok. Sme šťastní, že sme tu, užili sme si to, máme pekné zážitky, aj keď bolo vidieť na deťoch, že sú unavené. Najmä z cestovania.

Deti zbožňujú rozprávky na dobrú noc. Teda, aspoň mi to viaceré tak tvrdili. A potom vyrastú a stanú sa z nich dospelí, ktorí už rozprávky nepotrebuju. Zapnú si Netflix alebo unavení z práce prepínajú televízne kanále. Deti z divadelného súboru Sovičatá zo Štiavnických baní rozprávky zbožňujú. Najmä o princeznej a drakovi. Sedemhlavom drakovi. Vlastne, on tých hláv má viac, ale to vôbec nevadí. Dôležité je, že v tejto rozprávke to bola princezná, ktorá uniesla draka. Vďaka autorom Michalovi Černíkovi, Jánovi Navrátilovi a Valentínovi Šefčíkovi vytvorila pani

režisérka Anna Pataky zaujíma-
vú veršovanú textovú predlohu
pod názvom „Noc mi dýcha do
vankúša“. Pomocou fantázie deti
sa dostávame do sna. Možno.
Z draka sa stáva žiak, ktorého
emancipovaná princezná učí
ako si poradiť s ľahkým učivom.
Samozrejme, čo by to bola za
rozprávka, v ktorej nevystúpi
princ. A nie hocijaký, ale princ
Bajaja, ktorý si myslí, že treba
princeznú zachrániť. Tc. Ved' to je
EMANCIPOVANÁ princezná. Ked'
zotne drakovi všetky hlavy (ob-
javila sa tam dokonca aj deviata
a desiata, už ich nikto neráta)
uteká pred svadbou a... stráca
hlavu. Podarená rozprávka. So-
vičatá sú veľmi hravé, prirodzené,
potrénujú ešte peknú výslovnosť
a pani režisérka ich naučí čarovné
slovíčka: „motivácie“ a „divadel-
né reakcie.“ Pretože s nimi je to
divadlo naozaj rozprávkovejšie.
Okrem toho si vymysleli výbornú
a funkčnú scénografiu – farebné
vankúše a plachtu, ktoré pre-
mieňali na ohňostroj, zuby draka,
koníka a všeličo iné. Paráda. Milé
Sovičatá, už teraz sa teším na
vašu ďalšiu rozprávku, na to ako
všelijako využijete svoju fantáziu
a energiu.

Katka Mišíková
Hitzingerová

CICUŠKA SA VYDALA

Jarko Broz hovorí s režisérkou
Antóniou Šándorovou

**DDS KOMENÁRIK PRI ZŠ
KOMENSKÉHO 113, LIPANY**

**Čo zmenila pandémia na fungovaní
zášho súboru a aký bol (je) návrat
k živej divadelnej práci?**

Zmenila predovšetkým deti - ich
pohľad na svet a ľudí ukrytých za
rúškami - akoby sa zabudli usmievať
a báli sa dotyku. Stávali sa z nich
individualisti bez potreby kontaktu -
akoby si zvykli.

Návrat bol radostný, hoci chao-
tické pravidlá nedovolili spočiatku
pravidelné stretnutia. Posledné
„otvorené obdobie“ sme však využili
naplno a spolu sa hráme na hercov
a učíme sa usmievať. Spoločné chví-
le sú pre nás veľmi vzácné.

**Ako vznikala a vznikla dnešná
inscenácia?**

Inscenácia vznikla už pred rokom
a keďže nám pandémia prekazila
nacvičovanie, tak spočiatku to bolo
náročné, ale deti svojou chtivostou
a záujmom o divadlo ukázali, že sa
to dá. Aj napriek podmienkam, ktoré
sme mali, sme to nakoniec zvládli.

Dnešné predstavenie nám, my-
líme si, vyšlo. Trochu sa pod výkon
podpísala cesta, lebo sme cestovali

zdáleka a boli sme unavení. Ale za-
hrali sme to tak, ako sme si to nacvi-
čili. Som spokojná s ich výkonom.
Do budúcnosti budeme hľadať podob-
ný námet, ktorý by oslovil aj mlad-
šieho diváka, ale aj staršiu generá-
ciu, aby sa aj tí starší zamysleli nad
problémami, ktoré trápia deti.

V dobe, keď je všetko na jed-
no použitie, vzťahy sú na skúšku,
málokteré životné rozhodnutia majú
dlhodobý alebo trvalý „záručný
list“, je téma partnerského spo-
lunažívania kocúra Cicuša a mačky
Cicušky (z knihy Veselí zajkovia od
Sergeja Michalkova) vysoko aktuál-
na. DDS Komenárik z Lipian pracuje
s predlohou hravo, vtipne, tvorivo.
Po originálnom manželskom slube
spečatenom obojstranným „Mňau“
a famóznej svadobnej hostine,
nastupuje realita a rutina všedných
dní. Zaužívané kocúrove rituály
(ako je napr. sústredené pozeratie
športového zápasu) a sústavným
vyrušovaním zo strany Cicušky
(paradoxne s „problémom“ kam
umiestniť svadobný portrét) dovedie
pár k prvej a výraznej hŕdke, ktorá
končí tým, že mačka svojho manže-
la vyhodí z domu. Ked' sa Cicuška
upokojí, začne Cicuša hľadať. Avšak
márne. Zachváti ju smútok, bôľ, vý-
čítky svedomia. Naštastie si však aj
kocúr uvedomí svoj podiel viny a ako
„bolestné“ prináša celý úlovoč myši.
Napokon, s celou hŕstkou malých
ratolestí, si potom nažívajú pokojne
mnoho šťastných dní...

Princíp hry, nadsázky, delenia tex-
tov medzi členov chóru v inscenácii
funguje. „Stvorenie“ mačkovského

páru so šatiek/bábok, ktoré sa neskôr premenia na živých interpretov by mohol vznikať spontánnejšie. Použitie bábok, či zástupných rekvizít by mal byť väčším vnútorné motivovaný. Úvodný vstup do príbehu volá po väčšej dynamike a po výraznejšom upútaní diváckej pozornosti. Princip „mátoh“, „sudičiek“ či „zákerných hadov“, ktoré sa snažia ovplyvňovať život a vzťah mladého páru, by sa mohol v chóre objaviť skôr, príp. by mohol byť výraznejšie definovaný, či fungovať ako premyslený javiskový princíp. Pri ambícii dotvárať túto inscenáciu ďalej by bola prínosná aj väčšia diferenciácia či typizácia postáv davu/chóru. Záverečnému didaktickému poučeniu by pomohla väčšia ľahkosť, nadhľad, aby nevyznievalo príliš moralisticky. Alebo ho premeniť na divadelnú situáciu, z ktorej toto „ponaučenie“ prirodzene vyplynie.

„V povedačke sa spomína, že je to dobrá rodina.“ Aj dobrá inscenácia, ktorá tohtoročný 68. HK určite obohatila.

Peter Weinciller

VIAC NEŽ DETSKÁ FORMA

Dušan Jablonský hovorí s režisérom Brianom Brestovanským

ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA, HLOHOVEC

Čo zmenila pandémia na fungovaní väčšo súboru a aký bol (je) návrat k živej divadelnej práci?

Moje pôsobenie v ZUŠ Hlohovec začalo práve cez pandémiu, takže živá divadelná práca nás v škole obchádzala. Jesene, zimy a jari dvoch pandemických rokov boli veľmi provizórne, preto som sa rozhodol na začiatku tohto roku zapojiť deti aspoň do malého divadelného počinu - kolektívnej recitácie. Skúsili sme a vyšlo to aj nad moje očakávania. Samozrejme, čaká nás dlhá cesta, nie sme teleso fungujúce roky, dokonca ešte nemáme ani názov, ale to všetko príde. Tešíme sa, že náš malý štvorčlenný divadelný počin sa objavil aj na javisku HK.

Ako vznikala vaša dnešná inscenácia?

Ako podklad k inscenácii som si vybral Rúfusov text, Múdry Maťko a blázni, pretože mi pripadal ako rozprávka pre dospelých. Rúfus tie rozprávky tak písal, nie je to len taká tá detská forma, ale je v nich obsiahnuté aj hlboké posolstvo pre dospelého diváka. Postupne sme teda začali budovať inscenáciu. Väčšinou som s nápadmi prichádzal ja, ale deti k tomu samozrejme prispievali hlavne svojím hereckým talentom a často prinášali aj nápady na vystavanie hereckých situácií. Okrem toho dotvárali aj kostýmy – spolupracovali sme aj s výtvarným odborom našej ZUŠ-ky, za čo im veľmi pekne dákujem.

V rámci detských recitačných kolektívov sa na tohtoročnej celoslovenskej súťaži HK predstavili v scénickej miniatúre štyria mladí interpreti z Hlohovca so znáym bánskym textom Milana Rúfusa Múdry Maťko a blázni. V podstate jednoduchý lineárny príbeh, budovaly na úsmevnej anekdote, traktujúci naše ľudské neduhy, neraz vyfabulované obavy a paranoické vízie, tvorcovia v režii Briana Brestovanského v podstatnej miere inscenačne neilustrovali. Prostredníctvom nadsádzky a jemnej štylizácie, ironizácie či náznakov parodizačných postupov, umným striedením narátorských a dialogizovaných pasáží interpretmi vytvárali rozličné komické situácie ústiacie často do gagov, čím sa usiliovali priniesť na javisko akúsi typologickú skicu postáv s ich typickými negatívnymi ľudskými črtami, čiastočne pripomajúcimi typizované postavy z talianskej commedia dell'arte, ktorá využívala improvizáciu ako dramatický princíp. Treba však dodať, že vo viacerých, viac či menej tenzívnych dramatických sekvenciách bola ich autenticita oslabená (nadbytočné smerovanie k psychologickej kresbe). Rovnako aj použitie scénografických prvkov v inscenácii (štyri vyrezávané drevené stoličky, transparenty s nápismi napr. Sekery zabijajú a podobne scudzujúce inscenačnú výpoved) zostalo „visiť“ v prvom pláne príbehu a významovo i výrazovo ho hlbšie nedotváralo.

(možné polyfunkčné využitie stoličiek raz ako modlitebného kľákadla, inokedy ako privátneho biotopu postavy, transparenty predelujúce uzlové motívy príbehu v celku inscenácie atď.), chvíľami dokonca pôsobilo až ilustračne (napr. gazda vo výstražnej veste pripomínajúci cestára – tento motív sa ďalej v predstavení nerozvijal).

Hlochovčania však týmto inscenáčnym tvarom ukázali, že sú tými tvorcami, ktorí chcú divadelne myšlieť a hľadať možnosti inšpirujúcej a zvnútornenej scénickej výpovede.

Miron Pukan

68. HVIEZDOSLAVOV KUBÍN INFO #2 © 2022

ŠÉFREDAKTORKA:

DOMINIKA MORAVČÍKOVÁ

REDAKTORI:

JARKO BROZ, DUŠAN JABLONSKÝ,

PAVOL NÁTHER

GRAFICKÝ DIZAJN:

LAURA MOROVSKÁ

VYDÁVA:

**NÁRODNÉ OSVETOVÉ CENTRUM,
BRATISLAVA & MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO, DOLNÝ KUBÍN**

WWW.NOCKA.SK

WWW.MSKSDK.SK

FB/HVIEZDOSLAVOV KUBÍN

